

ШЫН

СЭКП-нің Тыва обкомунун болгаш Кызыл хооркомунун,
Тыва АССР-нің Дээди Сөвединин органы

1925 чылда
түндүктөгү
1962 ч.
АВГУСТ
9
ЧЕТВЕРГ
№ 187 (5284).
Өртөз 2 көп.

Парторганизацияларның кичээнгейинден ыратпас

Кайда-ла парторганизацияларнын Советтеринин, көзү ажал-агы уур-туздарынын талашынан малчы кичиригиди дугайында чогуур сагыш салып турар болур, мына эки көргүзүлгө чедип алдынын турарын республикага бо чылын баштайгы чартынын түнелери толдогуй көргүскөн. Илангы Чөөн-Хемчикте «Искра» колхоз, Улут-Хемде «Найыра», «УТКА 25 чылы» совхозтар, Бай-Тайгада «Мурзакты» колхоз, Тандала «Элегес» совхоз, Эр-инде «Чаа орук», «Коммунистиче орук» колхозтар болгаш бистин республиканын чамдык өскө-даа кызы ажал-агы бүдүргөдери ээти, сүтү, дүктү бүдүрүп база күрүгө садар талазы-биле чартык чылын планнинг онаалдарын дыка ажыр күтүскөдөн. Ол бедик түнелер болза ук ажал-агыларда парторганизацияларнын талашынан малчынар ортузунга организацион-массалык, полит-кичирилгелер акцияларын эки организациялар, малчы кичилерин ачылдып, чуртаарына таарымчалык байдаларын хандырып келгенин ачында чедип алдында дээрин демгелери чутула.

Республиканын колхозтар, совхозтарын бүтү малчынары боттарынын күнелинги ажалын ам хемер баштары кыткы-шыкты, серияларда уламчыл турарлар. Хей өтү, сүт, дүк дөш демгелдин одаа чылаалары өскөн чүе болганда, мына ажалда турар малчы чонун ажалда тургалгазын улам таарымчалык болууларына сагыш салып черде парторганизацияларнын амгы үеде чутула сорулгазы. Ол сорулгазы бистин колхозтарында болгаш совхозтарында парторганизацияларнын хей кезин эки күтүскөн, боттарынын малчынарынын материалдык-дүктү тургузуп-даа негелдерин чутар хандырып турарлар. Ол черде чөт, чөт дөш, мал продуктуларын бүдүрүп болгаш күрүгө садар талазы-биле ушкү база дөртүк кварталдарын онаалгазы турт, а оон чедикшигиди боттарынын колхозунда малчынарынын күнелинги ажалын хаммажыр.

Малчы кичинин өр-бүдүзүшүн материалдык хандырылганы, культуруту негелдес эккижөн тууду, оларнын күш-ажылынын бүдүрүчүлүгү улагыр алаар дээрин билдир-гир. Көзү ажал-агыда материалдык байдалдарын тургузуп турар малчы чонун доктаамал сагыш салышкын-биле бүдүргөдү дугайын СЭКП ТК-ның март пленуму чыгар-гаш болуун шийиринде онаалды айткан.

Мичаарга ол чутула айткышкын бистин республикада чамдык парторганизациялар арыкта чөткө күтүскөн турарын чутулазын ба-рып болбас. Кол-кол чылааларда дөртүк ийнеге терге салын, мели-ница хайгааралын, кино-чуртуктар болгаш концерттер көргүзүп үлгө-гери-биле организациялар болза, малчынарга дыка таарымчалык байдал тургузусар. Мичаарга ажалчы чонун ол аммыралык негелдерин чөп хандырыпче парторганизацияларнын кичээнгей салышкыны чамдык черлерде ба-гай.

Тыва АССР-нің Дээди Сөвединге соңгулда талазы-биле Кызыл-Тайганың № 51 соңгулда округунун соңгулда комиссиязының составын бадылаар дугайында

Тыва АССР-нің Дээди Сөвединин Президиумунун ЧАРЛЫ

«Тыва АССР-нің Дээди Сөвединге соңгулда дугайында Тур дүрүмүн» 39 чутуун өзүгаш Тыва АССР-нің Дээди Сөвединге соңгулда талазы-биле Кызыл-Тайганың № 51 соңгулда округунун соңгулда комиссиязынын составына ажалчы чоннарын хей-ниги организацияларын болгаш нитилелдеринин моон дараазында талашкыларын бадылаар:

Комиссиянын даргазы — Талаар-оол Монгуш Көк-оолович — «Сут-Хал» совхозтун № 4 салбырын коммунист партия организациязында.

Комиссиянын даргазынын ораакчысы — Бимба Дмитрий Сойгуч — Чөөн-Хемчик районун Ак-Аксы суурун ажалчы чоннарын нити ху-ралында.

Комиссиянын секретары — Салчак Тунур Балычбаев — «Сут-Хал» совхозтун № 4 салбырын комсомол аге организациязында.

Сат Оржун-оол Самдан-оолович — «Сут-Хал» совхозтун № 4 салбырын профсоюз кичигининин нити хураалында;

Ламжаа Тыван Сагаевич — Чөөн-Хемчик районун Ак-Аксы суур-ун ажалчы чоннарын нити хураалында;

Монгуш Нюра Аржан-ооловна — Чөөн-Хемчик районун Ишкин-Аксы суурун ажалчы чоннарын нити хураалында;

Богураш Ондар Адашбаевич — «Сут-Хал» совхозтун № 4 салбырын коммунист партия организациязында;

Маспын-оол Ондар Чамбаевич — Чөөн-Хемчик районун Ишкин-Аксы сес чыл шолуазы ажалдакчыларын нити хураалында;

Оржанк Уен-оол Сүтүрович — «Сут-Хал» совхозтун № 4 салбырын комсомол аге организациязында.

Тыва АССР-нің Дээди Сөвединин Президиумунун даргазы Б. ДОЛЧАНМАА.

Тыва АССР-нің Дээди Сөвединин Президиумунун секретары Г. ИВАНОВ.

Кызыл хоорай,
1962 чылдың август 7.

Афганистаннын хааны Крымда чедип келген

СИМФЕРОПОЛЬ. (СЭТА). СССР-нин Министрлер Чөвүдүлүгүн Даргазы Н. С. Хрушевтин чалаанын өзүгаш алган өзүгаш эес аян-чорукту кылган. Афганистаннын хааны Мындагылар Мухаммед Захир Шах СССР-де чедип кел-ген. Хаанын үдөп чоругураар болза: кыгуур салгакчы Шах Мухаммед, Сардар Абдул Вали, даштыкы хе-ректер министрствозунун нити политиктиг департаментизинин на-чалыгы Нур Этемади, хаанын культуру талазы-биле чөвүлөкчи профессор Халидулла Халили, хаан хериминин протокол эргелдинин начальниги Мухаммед Али болгаш өскелер-даа.

Ол-ла самолёт-биле Афганистан-нын СССР-де ачкын Абдул Хаким Шахалами база келген.

Аэродромга хүндүлүг ачкын СССР-нин Министрлер Чөвүдүлүгүн Даргазы Н. С. Хрушев, СССР-нин Дээди Сөвединин Президиумунун Даргазы Л. И. Брежнев, УССР-нин Дээди Сөвединин Президиумунун Даргазынын ораакчысы С. А. Ков-пак, УССР-нин даштыкы херектер министри Л. Ф. Паламарчук, Крым облуккомунун даргазы В. Н. Дро-жинин болгаш өскелер-даа уткуп алган.

Афганистаннын хааны болгаш ону үдөп чоругу кичилер Симферополь-дан Крымдын муруну эринге дыш-таныры-биле чорусар.

Н. С. Хрушев болгаш Л. И. Брежнев Афганистаннын хааны Мухаммед Захир Шах-биле ужурашкан

ЯЛТА, август 7. (СЭТА). Август 7-де, хүнүн ийги чартында СССР-нин Министрлер Чөвүдүлүгүн Даргазы Н. С. Хрушев болгаш СССР-нин Дээди Сөвединин Президиумунун даргазы Л. И. Брежнев олар Крым-нын муруну эринде дыштанып кел-ген, Афганистаннын хааны Мын-дагылар Мухаммед Захир Шахка ужурашкан чоралган.

Ужуражкышкын үзүндө Н. С. Хрушев, Л. И. Брежнев болгаш Афганистаннын хаанынын аразында найраалдык байдалга эрткен беседа болган.

Тыва АССР-нің Дээди Сөвединге Шагаан-Арыгнын № 86 төп соңгулда округунун депутат сонгаанынын түнелин дугайында

Округ соңгулда комиссиязынын
дыңнады

1962 чылдың август 5-те Улут-Хем районун Шагаан-Арыг коорайына Тыва АССР-нің Дээди Сөвединге Шагаан-Арыгнын № 86 төп соңгулда округунун депутат соңгулда болган.

Тыва АССР-нің Дээди Сөвединин депутаттыга кандидат эш Григорий Васильевич Туровец дөш соңгулда-да нити соңгукчуларын 99,72 ху-зу киришкен.

Тыва АССР-нің Дээди Сөвединин депутаттыга кандидат эш Григорий Васильевич Туровец дөш бады-лаакыныга киришкен нити соңгук-чуларын 100 хузуу бадылаан.

Шагаан-Арыгнын № 86 төп соңгулда округунун талазы-биле округ соңгулда комиссиязы.

Танды районун «Элегес» совхозунда тараа культуруларын чыгай дүжүдү үнгөн. Механизаторлар ам чаа дүжүттүн таразын ажаап алырынын бүдү-зүндө турар.

Муриакчы механизаторлар Нефедов биле Степаненко

Коммунизм тургузушкунун шалыпчы фронтундан медээлер

„ЧЫРАА-БАЖЫ“ СОВХОЗТА

Кызыл тук хевээр
арткан

Нитинин малыга четтир, эки хоолдуг чемнери «Белеткен алы-рынта чуткудат ажал-иш «Чыраа-Бажы» совхозтун шөлдери улам хайныгып турар. Совхозта партия комитетинин секретары эш Хуа-жыктың редакцияда хидияткаын өзүгаш алырга, амгы кол кичээнгейин ситен ажалыча угадыр-ган.

1530 тоннамы сарааттаан. Сов-хозтун ситен шөлдери 235 кижик доктаамал ажалдап турар. Оларда 3—3 машиналар кошкан 5 тракторну, 6 аят машиназын быжылтп берген, хол кадырыны 47 кижик ажалдап турар.

Ажалдын бүдүгүрү, продукция-нын эки шынары дөш чарыш кижилерин кызымак күш-ажычче улам сорул кирип турар. Бригада, эвено бүдүгүрү алган социалист хүдөлгелерин күтүскөдөн доктаамал түнел, тиктөөнөргө ым-песди, муриакчыларга шаандаларын

тыпсып турары чачыл болган. Август 6-те, медээ өзүгаш алыр-га ситен белеткөөрүнүн планын сов-хоз нити-биле 34 хуу күтүскөн азы 1530 ажал тоннамы сарааттап алган. Бо талазы-биле эки көргүзүлгө коллективтерин болгаш бригадаларын база айткан болур.

Ондар Салыктың хей ажалынн бригадазы 250 тонна ситен белет-көөр хүдөлгөсүн 70 хуу күтүскөн-кел. Дон-Теректе сүт-бараан ферма-зынн коллективин планын дооскаш, ам ситен белеткелин улам калбар-тып турар. Чыраа-Бажында болгаш Хорум-Дагда бригадалар база сорул-тук ажалдап турар.

Чутула культуру. Чочак-тарааны бо чылын совхоз бир-де дугаар та-жыр турар. Ол чутула культураны 187 гектарда тараан. Баштайгы чылында безин оон дүжүд багай эвено болуп турарын амгы ажаап алышкын илердеп турар.

Чочак-тараанын кезинде дөш

зулган, ам бастырылга чедикши-ниги үргүзүлүп турар. Баштайгы 40 гектарнын тавычалары гектар бүрү-зүндө 13 центнер үреинин берип турар. Оон аныда Улут-Ховуда 67 гектар чочак-тараанын дүжүд ор-тума-биле гектардан 18 центнер болган.

22 муң тонна силос. Хынамчалыг эки белеткөөр силосту шатынн кайы-даа ажалда, илангы кы-жын болгаш чачын мал кончук хөөнүгү чир. «Чыраа-Бажы» сов-хоз бо чылын 22 муң тонна силос салыр планын. Бо талазы-биле белеткелди амгы үеде организастыг чорудуп турар.

Силостун кол нуруузу кукуруза массазындан белеткөөр көрдүгөн. Ол үнелги культураны совхоз бо чылын 1350 гектарда олуткан, оон үзүлгү өөрчүгү. Августун 8-тен эгелеш кукурузаны кестирип ки-ришкен. Ол дөргө аят болгаш сүт бүдүргөсүн үер дөш.

«Шекпээр» совхозта мал чөм белеткөөр ажал организастыг үргүзүлүп турар. Совхоз беш хонуктун түнелин өзүгаш алырга, совхозтун ситенчери 245 сараатты азы 1100 тонна ситенин болуп белеткөөр.

Мал чеминин белеткелинин баштайгы түнелин өзүгаш СЭКП-нин Барыш-Хемчик райко-муну болгаш райкукукукуу колхозтар аразында шийлип чо-руур Кызыл тутун «Шекпээр» совхозка тывышкан турган, а совхоз түнел өзүгаш ол тутуу шөпкөөрлерге хевээр арттыр-ган.

Кызыл тутуу салбас дөш шөп-көөрлөр мал чөм белеткөөрүн чө бүтү күштү угадыркан. Ам үеде хову ажалынын, тутуун болгаш мал фермаларын бүтү ажалдакчыларын ситен белеткө-лнче хаара туттуган.

„Тиилелгени“ ховуларындан

ЧОЧАК-ТАРАА ЭКИ ҮНГЕН. Бе-гире-Аксында, Бин-Хемчин эринде чочак-тараа 52 гектар черде хоор сарыг кылдыр быжа берген. Оон үзүгү тергип эки. Оон сыны чер кыры-биле ажал чаттылып үнгөн. Эрткен чылын колхоз 16 гектар черде чочак-тарааны сула-биле ка-ды тараан. Оон чүд-даа үнхөн. Чочак-тараа чиг, сула бышкан.

Чочак-тараанын беш гектарын колхоз бо чылын күр черге тараан. Ол ажалды комсомолчу тракторист Болат-оол Чымба күтүскөн. Анык механизатор чочак-тараа тарыыр чаа ажалды ийги күлү-биле хү-лөп алган. Ол бүдүгүр эки Кулу-Дары-биле кады ону кызын огу-руттай чажар арга-биле, бедик агротехниктиг дөшөгө тараан. Ону тарырынга тараа сеалказын ажы-лаан.

Ам ону «МТЗ-5МТ» тракторун ситен кезер херекселин аде дөшө, тавычалай кестирип турар. Эп баш-тук «ДТ-14» тракторга ук кезер хе-рекседди кошкан. Ол трактор кү-жүнү бичезинден чоруп шыдаван. Тавычалай кескен чочак-тараа 3 кире хонганда быжа бөргө ону комбайн-биле бөдүрүп бастырат.

Агроном Е. Бермановтун саяп турары-биле алырга, чочак-тараа-нын бир гектардан дүжүд 20 центнер болур. Кезир чылын кол-хоз чочак-тараа таралганын 250 гектар чедирер болгаш ону кукуруза тараан черге тарыыр. Бо чылыг дүжүттү үреинге шыжар.

ДУЖУТ АЖААП АЛЫШКЫНЫ ДОРААН ЭГЕЛЭЭР. Бо колхозтун тарааы районун өске колхозтары-нын таразындан эки үнгөн. Чам-дык черлерде, илангы Бегиреде тараа массалык-биле быжылп өгө-лөзөн.

Чаа дүжүттүн таразын ажаап алырынга белеткөл чоруп турар.

Колхозта он комбайн, 19 трактор база 6 чык машиналары болгаш аске-даа чөткө-херекседер бар. Оларнын сителгенин чоруп турар. Илангы болза-даа «Сельхозтехника» район салбырында алпарып каан комбайндардан чангыс-даа комбайн сителгенин.

Тараа арылап чүдүрүп дериг-терекседер белен. 2 зернопопуляци-ни, 2 зернокультуру ситен, база 2 чаа зернокультуру садып алган.

Чаа дүжүттүн таразын шыжар 200 тонна тараа кирер сериян тү-дүп турар. Ону август 15-те доозар.

МЫНТАВАЙН БАРЫП БОЛБАС. Мал чеминин белеткелинин тала-зы-биле «Тиилелге» колхоз район-ун ийги черинде чоруп турар-даа болза, ситен белеткөөрүнүн планы август 1-ге чедир чүлө 16 хуу күтүскетинен. А ол хүнге чедир чы-гыс тонна-даа силос салдынмаан.

Колхоз ситен белеткелнче кире-ген бөрү бир ай үнелги дүргүзүдө чүлө 200 ажал тонна ситенин бе-леткөл алган. Кескен черлерин ситенин чогүрү өйүндө бөдөр тала-зы-биле шынгы хөмчөг албайн ту-рар. Мезил деп черде кескен элзэн хей гектар чер каш хонукта бөдү-мзөн.

Ситен ажаап алышкынында ажалдап турар кижилерин, эвено-ларын болгаш бригадаларын ажал-дын түнелин хүн бүрү үндүр-бейн турар. Колхоз төүндө көргү-зүт салбырамы куураар берген ту-рар. Ону доо «чөк» деп чыдак-би-ле дерип кылбаан.

Нитинин малыга быжыг чөм-суруну тургузар, чаа дүжүттү чо-гуур өйүндө чидирг чочка ажаап алыр дөш белеткелди доп-дораан доозар талазы-биле шынгы хөмчөг алмыр колхоз баштаар черден бол-гаш парторганизациядан негетинин турар.

НОГААН САРААТТАР

«Улут-Хал» совхозтун Көк-Чыраа салбыры мал чөм белеткөөрүнүн талазы-биле дөшө көргүзүлгөсүн бөдүрүп турар. Август 3-ке чедир сов-хозтун өске салбырамы планын 10—20 хуу күтүскөн тургула, көк-чыраажылар 52 хуу азы 1040 ажал тонна ситенин белеткөөр.

Белеткелтин оон чедикшини күш-ажыды шып организастаанын, социалист чарышты чүлө эвено-лар аразында эвено, харины кижик бүдүргө чедир колбартканын хө-рөчилеп турар. Ситен шөлдери 200 тонна тараа кирер сериян тү-дүп турар. Ону август 15-те доозар.

Чаа дүжүттөн 120 центнер

ШАГААН-АРЫГ. (Телефон-биле). «Улут-Хал» совхозтун тараажылары дүжүт ажалышкынынче организастыг кир-ген. Социалист чарышты калбартышкан, күш-ажыды шып организастаанынын түнелинде Көк-Чыраа салбырынн ме-ханизаторлары баштайгы хүннерде бедик көргүзүлгөсүн чедип ап турар.

Николай Черепанов, Александр Бутуловский, Донгак Дор-жу, Амил Блиннов ышкан хүнде бүдүн чартык норманы күтүскөн дүжүт комбайнерлер хей. Баштайгы 2—3 хүн олар аралап, өңүгү тайыс, эрте бышкан кызыл-тасты дөш ажаап турган, а оөлүгү хүнде ховунун беш корабльдер эерем дөт чалгып чы-дар тарааларже эштил кирипкен. Бо хүннерде нити-биле 90 гектарнын дөрт ажааган болгаш 40 ажал гектарнын тавычалай кестирген.

Көк-Чыраанын хову турлагларындан Улут-Хем районун төп белеткөл пунктузунче тараалыг автомашиналар шуужуп эгелзэн. Чаа дүжүттөн баштайгы квантизациянын көк-чыраа-жылар алган, олар бирги ээлчегде күрүгө 120 центнер тара-зын дугааганнар.

Совхозтун Арыг-Бажы салбырынн тараажылары дүжүт ажаалдазынче база кирипкен. «СК-3» комбайнын башкарык-чызы Николай Дамба 35 гектар арбайн тавычалай кестирген. Оюн Чорбаанын көргүзүү база эки. Ажалдык темпизин дүргө-детпишкан, оон шынарынче улуг кичээнгей салып турар.

Хову корабльдерин кирипкен

Көк-Хем районун колхозтарынын ховуларында тараа бо чылын кончук чагай, ам ажалы сараа кылдыр бы-жылп эгелзөн. Колхозчу ажал-ишчи-лер алаа ажал өөрүп, ону чогуур өйүндө чидирг чочка ажаап алы-рып организастыг эгелзөн.

«Коммунистиче орук» көдө ажал-агы артелинчи сурагыг ме-ханизатор эш Жуйков баштаан хову-трактор бригадазы Саргалдык дөшө шөлдери кызыл-тасты ке-

зип эгелзөн. Оон бригадазында 7 комбайн агрегаттары ажалдап ки-рипкен. Ховунун ол кайгамчыктыг корабльдерин Фадей Долганов, Илья Илдин, Алексей Егоров болгаш Иван Данилов башкарып турар.

Ол-ла районун «Ленинчи орук» колхозун тараажылары чочак-таразынын кезинде дооскаш, ам оон тавычаларын бастырып эгелзөн. Ол колхозтун механизаторлары ар-байлы база кезип киришкен.

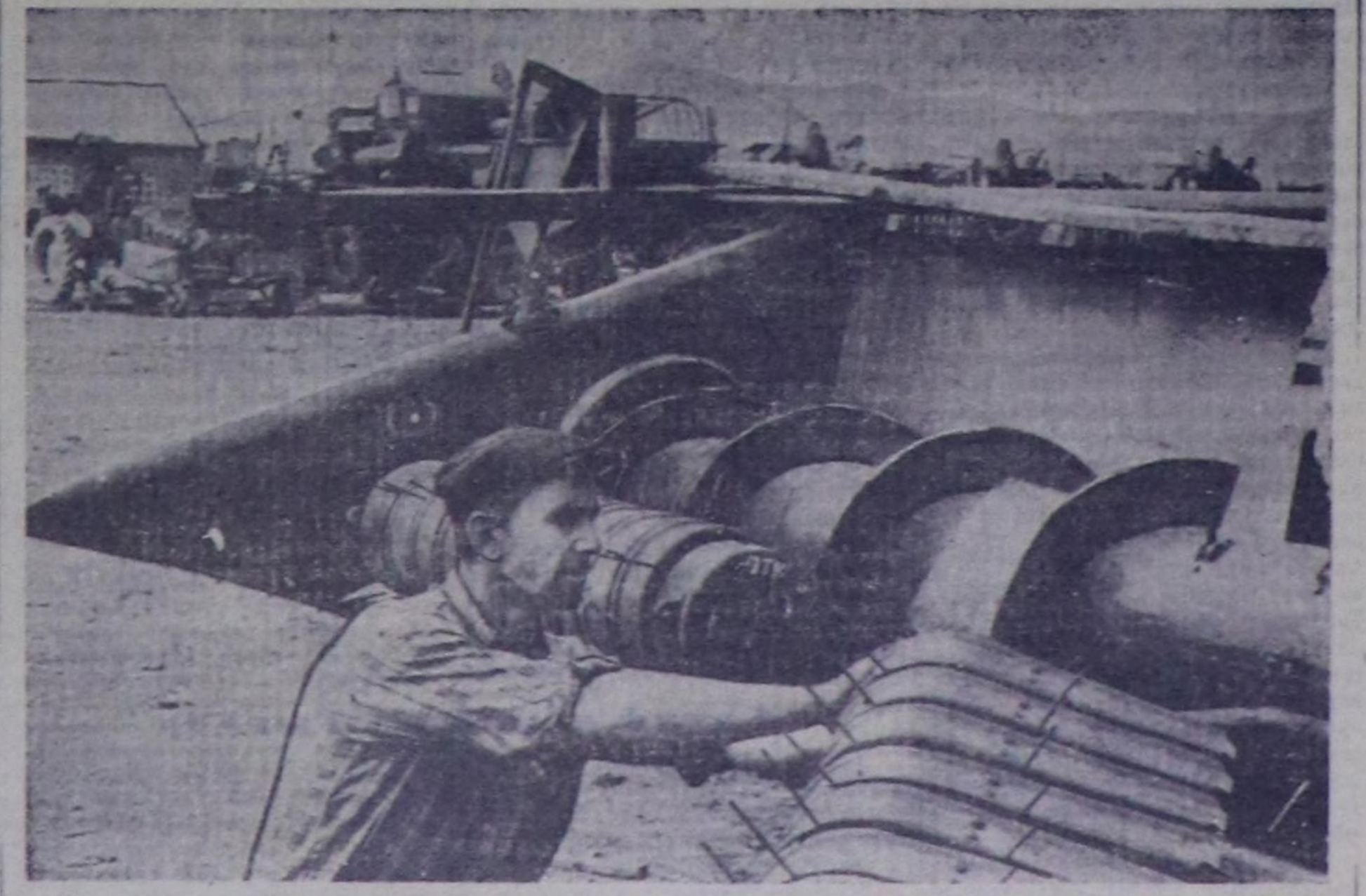
ТЫВА АССР-нің ВУГУ ЧОЛААЧЫЛАРЫНГА Кызылдың автомобиль транспортунун ажалдакчыларынын чөвүлө хуралынын киржикчилеринин КЫЙГЫРЫ

СЭКП-нің XXII съездинин болгаш СЭКП ТК-ның март пленумунун төгүлүг шийтирилгенин сорул киргеш. Бистин республиканын медээ ажал-агынын ажал-ишчилери чедип чылдың дөртүк чылында байлак дүжүттү өстүргөн. Совхозтарнын ажалчынары болгаш колхозчулар медээ ажал-агы бүдүргөсүнн шийтирилг чыдазы — дүжүт ажаап алышкынынга болгаш тараа белеткелинге кирипкен.

Медээ ажал-агынын медээр дөш, ажаап алышкын ажалдарын өй-шаанда болгаш бедик шынарлыг чоругар дөш бүгү улустук демиселнге боттарынга онаажыр ролдуу автомобиль транспортун ажалдакчылары тодаргай билип турарлар. Дүжүт ажаап алышкынын чоруткан авто-машиналар өй-шаанда болгаш эки септетинин турар умжурлуг. Солур артын кезектерин болгаш бедилеринин мурааынын тургузар, савалат-ырмаан тараа сөөртүр автомашиналарнын хариантарын бедитээр болгаш тырыр, колонналарын дуржулгалыг автомашиналарнын үзүктөлүшкүн чөк ажалдаарын хандырып шыдаар чөпчөчүлөрдөн, механиктерден, сле-сарьлардан тургузар херек.

Автомашиналарын эң-не бүдүрүчүлүг ажалдаары, бензинин болгаш сүгүлүрүнн камналгасы дөш социалист чарышка киришпешкан, дү-жүт ажаап алышкынынга тусуналган автомашина бүдүзүгү бүгү сезон үзүгүндө үрелишкын болгаш халас тургушкун чөк ажалдаарын чедип алырынче республиканын бүгү чөпчөчүлөрин кыйгырып тур бис. Дөрт тонна чүк сөөртүр автомашинанын чөпчөчүлө кижик бүрүзү 15000 тонна-километрин ажалдап кылган турар умжурлуг.

Эргим шыр! Бо кыйгырыг республиканын бүгү чөпчөчүлөринин изит дөткөмчезин алыр, оларын коллективтер боттарында бар бүгү му-рааыларын зөилдөлдө, СЭКП ТК-ның март пленумун саган сорулга-ларын алдарлы-биле күтүскөн бөрү дөзринге ховарынн автоаппарат ажалдакчыларынын чөвүлө хуралынын киржикчилери бистер бүзүрүп тур бис.

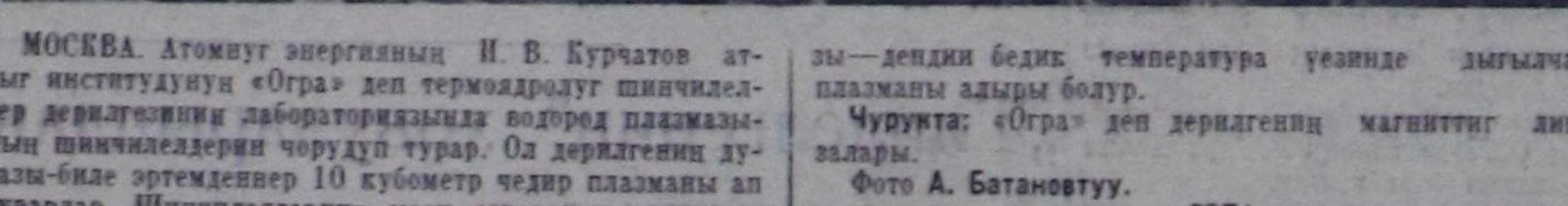
Танды районун «Элегес» совхозунда тараа культуруларын чыгай дүжүдү үнгөн. Механизаторлар ам чаа дүжүттүн таразын ажаап алырынын бүдү-зүндө турар.

Муриакчы механизаторлар Нефедов биле Степаненко

Ол улуг чаагай херекке чолаачылар
боттарының үлүүн киирер

— Бисте республикамыз таразылары бо чылын кайгачын чазыл дуктуу сугуруп, Ону чидирки эки ажаан алырныа дуаладырлар, истерик— автораспортчуларын кырт хуладегис деп, № 1 АТБ-ны чылачымы, коммунисттик кушкун бригадаларын хулаутуузу. Пеномарес чутаалаан. Боттары-ныч аргаарын болган куламырал-ныч сайын берген, ач бригадалар-ныч кушуктуруп Таядыныч «Тийеде» жоготулган Кызылга чедир тара-ныч куладегисге ийи принципте ахыл-дар деп шикитилерине эки Пено-марес кынаткан. Шах ындыч авто-мобилдер туртуу еске обастарын-га болган республикаларнда кал-ган тематеринин минимизун жор-ниш еркен дугайдына шынагал-дыр болуп. Тараа комбайны бурзу-не-ге ерт ахур ийи херексизин, демир зууректи, ширбишти, 40—50 литр суг кулар доскарыны ыч-кылаалар херек. Тараа шуенге не-мык берген таварында ону дол-гадды чери андарар алыдынар-ныч тракторуз ач атыты ургату-белен тургузуп. Оларын турар че-рин тракторист, бригадир, калкосу-з ач ачкычын бурзуу эки билген ту-рарын колхозтарын, совхозтарын, «сельхозтехника» садыбарынын улуурткуулары хандырар хуладе-ти.

Тараа шадеринге, шапнарга, тараа складтарынын чоотуга уру-гу.

[illegible]

СЭТА-нын фотохрониказы.

Хөблүү-хүрүм үзэрийн, хөм-
жонд үүлдэгчдийг бодуурба бол-
гон бүтээгдмэлгүйн база хөй-ниити-
н коллективтеринче болаш эш-хууа-
нууд сударынче хөй-ниитинийн хөм-
чээн көргүзери-биле шилдиктеп.

дүмчүтүн № 40 нийти журттагда б
жиңында журтта турган В. Д. Бич
өөл 1941 чылда төвттүнгүнийн

Мурнакка сазчылар Мелги Зинк, оол ийек бүтүрүлгөн 1968 ж. Баян Шагыштай—1458 ж. Комбудаалы Штра—1433 ж. сүттү саап ала мурнакчылардын өзүрүндө төрү

Н. АРАҢЧАА,
ЫН КЕЖИГҮНҮ.

КОМИССИЯНЫҢ КЕЖИГУВУ.

Бий-Хем районун «Кызыл та-
раачын» кезде ажил-агый артеди-
ниц Билелинде сүт-бараан фермазы
тивыскап, ол моод мурнунда «Бар-
лык» совхозтун «Бижиктиг-Хая»
фермазынга турган.

Ферманың саанчылары чарык
чында көргүзүүнү талазы-биле
республиканың муракчылары бол-
гон. Чоктаа аа анаа көмөсөдө об-
комчулуктунунун. Фермада

Олар баштайгы концертин Хагдайгагы суурга бергүсөкөн. Аадычылар
оттарынын уран чуул таланттынын «Кызыл туку» «Мукунимов»

С. КУУЛАР,
ИИХМ-НИИИ

за АССР-ийн ИХМ-ийн

Олар баштайгы концертин Хандагайты суурга көргүсөң. Аалчылар Уттарынын уран чуул талантизын «Кызыл туш», «Коммунизмге орук», Тонгалар, калктын үнүн, жаштардын үнүн

А. РОЩИН,
Тыла АССР-нин Чырыдышынын
министрствозунун ишкени

А. РОЩИН.

А. РОЩИН,
Тыва АССР-ниң Чырыдымшкын
министерствозунун инженер.

Онгаламда маз чими бөлөткээр
бригада июльдуң эгезинден бээр
август 2-ге чадир чутле 10 тонна
костун директору, улут агроном
Д. Веснин, зоотехник Ц. Трошин
ситен бөлөдирин баз бир чадир

Танды райондун «Тийлегте» совхозу.

О. ЛАМА.

О. ЛАМА.
Танды районнун «Тиилдеге» сов-
зу.

Мара Манчын 1960 чылда Шагаан-Арыг ортумак школхын доозуп, бйшхан билигнц аттесталын алгаш бчдурулгеге ажылаалар деп шийтирилеп алган. Ол күзедн бзугаар «УТКА 25 чылы» совхоз-туц Иштиг-Хем салбырынга саанчылап кыркылан

Ам кайла-лаа сиргн

А. АМБАРЖИ.

Ишти-Хем салбырының эргелекчиси

Ам кайла-даа снги
измдэсини изи-тул
эзи. Антонина Нагор-
ых «Элэгес» совхозун
шкү бригадасында по-
арлап ажиллап турар.
а чөмин элэи-бүрү бол.

...амаалык кылып
...амалыныг кылып
...асткээрин орадажып
...арар. Сигенчилер повар-
...күш-ажылын бедни-
...ае үнелеп, акы шынар-
...ыг чечини ой-шанды

...чечни өй-шаңда
...лып турары дээш по-
...рга өөрүп четтиргенин
...ределип турар. Ынчан-
...ш повар Антонина На-
...рных совхозтун үшкү
...рунин

кыялы ишчилеринин күш-жылына чейинкилеринге болууну аягына чейин үзүүн кылып ту.

ЧУРУКТА: повар Анна Нагорных.
Фото С. Феоктистову

○○○○

Эки тарылга
бэлгаш сагыш чо-
вангыр ажаалга—
чаагай дүжүттү бээр. Хонукта
15—18 сантиметр өзүлдө. Бир инек-
ке 28 тонна силос. Центнер кукуруза
силосу—20 көпөөк.

МЕЖЕГЕЙНИН КУКУРУЗАЧЫЛАРЫНДА

Танды районда «Межегей» совхозу кукуруза тарылганын талазы-биле бистин республикада бир көскү черин ээлей турар ажал-агый. Совхозта кукурузанын тарылганы-даа, үнүш-дүжүтү-даа чыл бүрү улам көзүдөп турар. П. Пикало, В. Цыпшев, П. Николаев ышкаш республикада алдар-сурагалыг кукурузачылар совхозта бар. Оларын улазында чоруп турар О. Чыртап-оол, М. Иванов болгаш бо чылын чаагай дүжүттү өстүрүп турар Г. Борзенков, Н. Бойченко, И. Шарав, Н. Рязанов, А. Алексеев, В. Копылов, Г. Бродников ышкаш кукурузачылар бар.

«Межегей» совхозтун Алаак суурунан № 5 бригадала бээр дөрт орутуп чоруп олурувусту. Кыры орту борганга ол-бо талазынча ажыратыптыган, ам хүнүн херелинде элден ырактан кара-ногаан кылдыр кестүр, чамдык черлери ортук кижинин бажын ажып турар кукурузага таваржы бердире. Кукурузаны магадан көрүп, кымнын ирги деп чугаалашышса, оорган ажып келгеш, кукурузанын төнгөн ужуна «Беларусь» тракторга тускай жатка-биле чокча-тараа кестирген улуска таваржы келди. Ол болза эртек чылын кукурузанын 110 гектар шөлүгө гектар бүрүздөн 730 центнер ногаан массанын дүжүтү алаан, республикага бирги черин ээлей Петр Пикало болгаш участка агроному Александр Беленков болду. Урешкегерегелер чокча-тарааны тавытпай кезип турарын көрүп тургусту. Пикалонун эки Цыпшев чедип келди.

Дүштөк чепенинде үзү чокчушкан келгенге-биле ажалды тур союм берди. Ол орта бистин-биле кыска беседга мурунчы кукурузачылар боттарынын хүлээлгелерин бо чылын калчар күсөдип, кайы хире чаагай дүжүттү өстүрүп ап турарын чугаалашты.

— Эрткен күзүн Новосибирск хоорайга болган Сибириниң кезде ажал-агый ажалдакчыларынын чөвүлдэ туралына чораш, ол хураалын илдериге чүве чугаалаар аас-кежигит болган мен. 1962 чылда 300 гектар черге кукурузаны тарып, оол 100 гектар шөлүгө га бүрүздөн 1000 центнер ногаан массаны, аркалыгы — силостар мочактары-биле кады 500 центнер ногаан массаны алыр бис деп хүлээнген мен—деп, Пикало оон ынай чугаанын уламчылады.

Бо чылын хемчээл талазы-биле хүлээлгесин ажал күсөттирсе, шүтү тарылгавы 400 кг оон иштинде кукурузадан алгыда 30 га чокча-тараа, 6 га бобы, 13 га чигир себелазы тарычысы.

Кукурузанын белик болгаш тургусту дүжүттү алырынга хөрүнүн белекени удуг ужу-дүзүлгө болурун практика көргүзүп турар. Бистин шөлүгүстүн 80 гайы эрткен чылын чыны аңдарган кур чер, оон ескени бо чылын тарылга мурунда тарып белектен. Оон иштинде 160 га шөл үш чыл улаштыр кукуруза тарып келген чер, ескелери кызыл-тас, могар болгаш еске-даа кукурузалар тарып турган черлер болду. Бир эвес шүтү шөл эрткен чылын аңдарып белектеттиген турган болза үнүш амгызын анык турар ийик дээш. Пикало чамында кукурузага көрүп калды. Ол-даа кукуруза га бүрүздөн 500 центнер ногаан массаны чугаажык берип болду.

Белик дүжүттү алырынга чепишчилгенин ажык-дузасы кымга-даа билингир. Иччалза-даа бо талазы-биле совхозта байдал чегенит. Бистин болгаш еске-даа кукурузачыларын шөлдеринге чүгө 500 тонна хире едек төктүнгөн. Ол дээрже шоолуг эвес, чүгө бызам чүе-дир. Ол чүгө ындыг болганды дээ, сов-

хозтун дирекциясы едек сөөртүлгө-лөнгө автомашиналарын мобилизастап шыдаваан, оон ындай шөлдерге төгөр едек белектеттирмиз болган. Бо чылын ажаап алышкын доозулган дораан-на едек сөөртүлгесин эгелээр бис. Бо чылын фермалар чанында хей едек белектеттирген.

Белектеттирген чер четпестин хараазы-биле чызын хей черин уду аңдарган болза-даа дискалап, панирттеп, таптай дескилеп тургаш, хөрүнүнү эки сайырадын алган бис. Оон соонда «СГКН-6» деп ийн селдиз-биле үзүлгенин хөрүнгө хөмдүнөр ханымы 10—12 сантиметр кылдыр тарылганы чоруткан бис. 80 га шөлгө дөрбелчин болуушаан, оон ескени калдуула хемчээл кымыр-гай дөмдөлгөн лыныдыр херип тургаш, оол шүжүмүнү дайы-биле дөрбелчиней тараан бис. «Стерлинг», «Воронежская 76», «Буковинский 2» деп сорттарын тараан бис. Тарылга майнын үшкү оң хонуула чоруттунган.

Кукурузанын белик дүжүтүн алырынга тарылгаларын шын болгаш ой-шаанда ажаалгаш — бок үнүштерин узуткаары, одуруглар аразын-ла дөрүнүчү үлдүрелери, үнүштерге немелде чепирилгени кириери канчаар-даа аажок ужу-дүзүлгө. Иччалгаш тарылганы дооскан дораан-на баштай тараан черлерин эгелде ажалганы чоруда берген бис. Ийне-де киж 400 га чытам тарылганын чайгы ажаалганын чорудары белек эвес херек болду. Чай дүжүтүндө дыпталыгга хүвү биске барык турбаан. Илтирээшкенин дооскан дораан култивасташкыга улаштыр-ла кирип турдувус.

Үнүштер чаа-ла шымырапы үнүп олурда, илтирээшкенин чоруткан. Чик илтирээшкө чедипшес болгаш-биле аар илтирелери ажылаан бис. Илтирээшкени чамдык черлерге ийи улаанышкыга, бир чамдык черлерге чалыс улаанышкыга чоруттуган. Илтирээшкенин соонда шөлдерге бок үнүштер көчүт ховар кестүр, чамдык черлерге шүтү чок турган.

Июль 21-ден соңгаар култиватор-биле одуруглар аразын үлдүрелгелер эгелден. Иччан үнүштер үш дөрү-бүрүлени берген турган. Одур-глар аразын баштайгы үлдүрелгесин ийи улаанышкынарга көдүрүп ап чоруту култиватор-биле «Беларусь» тракторга чоруткан. Мен болгаш мөөн эжим Владимир Романович Цыпшев култиваторларын ажалдаар кектерини шын тургузуп алырынга онза катэгория салган бис. Ол кектерини чалыс денелге ылап ажалдап чорутуу бе дээрзин үргүзүп хайгаарал чораш бис. Одур-глар аразын баштайгы үлдүрелгелер болза чаш үнүштерин чамдыкымын доураа-биле хөөп каавы-дып болду. Иччалгаш оожум, ооаарымчалыг чорутуу чугула. Одур-глар аразын үзүн-даа, доора-даа дур-гаар үлдүрелтирде үнүштерге чедир 10—14 сантиметр чедир камгалал зоназын артыраар чугула. Бир эвес оон чоокчулаар үлдүрелтир болза үнүштерин дзылынга багай болду.

Култивасташ-биле кады гектар бүрүзүгө 60 килограмм аммиак селитразын төккөн. Бо дээрже көчүтү эвээш норма болган. Шынында ийн катал гектар бүрүзүгө 80—90 килограммы төккөн болза эки турган.

Чамдык черлерге бок үнүштер тыптып келген болгаш июльда бол-гулаан чыстар соонда хөрүнүн кыры түтүч берген болганда ийн дугааргы үлдүрелгенин чорудары чугула апарган. Ол ийи үлдүрелгени ам дооскан бис. Баштайгы үлдүрелгени 7—8 сантиметр, дараа-зындазын 5—6 сантиметр ханы кылдыр чоруткан. Ийн дугааргы үл-

Чурукта: кукурузачы П. Пикало (солгай талазындан), агроном Д. Лысан, кукурузачы В. Цыпшев оларын кукурузанын үнүшүн көрүп турары.

үлдүрелгени ханылаатпаан ужуру чүд дээ, үнүштер улагаткан түдүм дзыл системасы хөрүнүн кырынга чокчу-шүзүлгө өзүп келир болгаш хөрүнү ханыладыр үлдүрелгелер оларын балылап болду. Ол чорук үнүштерин оон ынай өзеринге багай салдарлары.

Мурунчы кукурузачылар боттарынын алган социалист хүлээлгелерин күсөдир дээш шынал-ла карак-кызыл ажалдаан деп чүве оларнын ийи чынын дүжүтүндө могар чок ажылында, херек кырында өстүрүп алган чаагай үнүшүндө илден-дир.

Кукурузачылар-биле бистин чугаа-зыс ыччаар төнөр чедип турда, совхозтун кол агроному Дмитрий Петрович Лысан алаа чедип келди. Кукуруза үнүштериниң өзүлгесинин талазы-биле биске агроном солун чүгүлдү чугаалады.

— Кукуруза дээрже чылыга ынак култура болгай. Илалыга чыс соонда ийи хунер болгулаарга атыга-ла бөөр болду ийи. Икылдун баштайгы чартында шыраак чыстар болгулаан соонда ийи хунер үргүзүлдү келди. Бистин агрономарын ийн хайгаарал турганы-биле алырга, кукурузанын үнүшү дун-хун иштинде 15—18 сантиметр немелде өзүп турган. Чокка чедир метр четпей турган бо кукурузаны көрүндө, ам чолдас киж бажын ажып турар апарган. Арыг бегинде ийле кукурузаларын аразын кырген кижилер шүтү көзүбейн баар болгай. Ол-шык, ийи хунер үнүштерин өзерин таарымчалыг байдалды тургускан болбайшаан. Иччалза-даа кукурузачылар бок үнүштер-биле демисепшөө, одуруглар аразын үлдүрелтир болза эки дүжүт база болуушас болгай—деп, агроном чугаалады.

— Демги киж дүртүндан белик кукурузанар ыракта бе?

— Шоолуг ырак эвес, бо дөнну ажа бээр-ле көстү бээр. Межегей Армының бети талазында бистин «Ленин» деп адап турар черинин чанында ийде бо эштерин 100 га, хову ажылынын № 1 бригадалында М. Ивановтун эвенозуну 400 га ажы кукуруза бар.

Ол черин кукурузанын көөрү-биле ынаар чорутуу. П. Пикало-нун эвенозун ында тараан 100 га кукурузанын иштин талазында орук кылдын дургаар үнгени магалыг болду. Кыска-даа, үзүн-даа кижилер кукурузанын аразынча оң

метр хире кирген соонда шүтү көзүбейн баар. Чамдык черлер ийи метр болгаш оон-даа белик болу-лаар. Оон адаа чарында Ивановтун эвенозун кукурузанын үнүшү база ындыг чаагай.

Июль 30-де РСФСР-нин кезде ажал-агый министри В. П. Сотников болгаш СЭКП Тыва обкомунун бирги секретары С. К. Тока Танды районга чораш, бо кукурузаларын тавараан. Республикада кукурузанын белик дүжүттериниң сурагыш мастерлери Пикало биле Цыпшевтун Бай-Хаак баар орук чанында үзүлгөн көргөн соонда Владимир Петрович Межегейнин кукурузачыларынын күш-ажылынын дугайын мында деп үнө-леп чугаалаан:

— Эки ажал бо-дур! Мындыг кукуруза Кубанын кукурузачыларын безин алааргалып болду.

Петр Пикало биле Владимир Цыпшев сөгдөөн сөзүн ээлеп шылаар бе дээрзин ам көрүп көрөөдүр. Демги белик кукурузанын чанынга дүжүт кече болуу дугайында чугаа база болган.

— Бо шөлүн иштин талазы бир гадан 800-тен 1000 центнер чедир ногаан массаны берип болду. Иччалза-даа ийиниң кезде талазы шала хирелиг болду ийи. Иччанмыже, бо ортума-биле 500 центнерин черде салбас боор—деп, Пикало чугаалады.

— Бай-Хаак баар орук чанында участкан чамдык черлери мун центнер чедер бербес бе—деп, Цыпшев чугаалап чорда.— шөгүе ам-даа элек болгай, канчар билер, демги бригада турлаанын бетинде, дон кырында кукуруза ажы болу бээрин— оон дескил көчүтү болгай—деп, участок агроному эш Беленков үзе кирип калды.

Моон ап көргө, 500—1000 центнер дзон хүлээлге күсөттиренин барымтазы бар-дыр. Бо дугайында кукурузачыларын омак-хөгүлү, быжыг бугурули черле илдеп. Бир эвес кукуруза тарып шөлдерин эрткен чылын-на аңдарып белектен болгаш органиктин, минералдыг чепишчилгелерин норма өзүгээр ажалдаан болза үнүш моон-даа анык чаагай турар ийи.

Эрткен чылын Пикало, Цыпшев болгаш еске-даа чамдык кукурузачыларын тараа култураларын ажаап алышкыныга кийргеш, оларын тарып өстүрген кукурузаларын еске кижилерге ажааттырган чүүл бар. Бо чылын кукурузанын ажаап алышкынын кукурузачылар боттары чорударын негеп турар. Ол чөптү херек, киж кылган ажылынын түнелин болу үндүрер

болгай. Оон ынай, белик дүжүттү ажаап алганы дээш шалгал төлөдирин еске кижилерин холунга кийрбейн, кукурузачылар боттары алаа чөптүр.

Кежээликтей «Межегей» совхозтун конторазында директор В. Пашенко баштаан кезек ажалдакчылар ажал дугайын чугаалашкан олур. Ол орта кол мал чени болуу кукуруза дугайында чугаа база болган.

Совхоз 1961 чылда кукурузанын гектар бүрүздөн ортумаа-биле 326 центнер ногаан массаны алган болза, бо чылын 350 центнерден эвээш эвес дүжүттү ап болду. Эрткен чылын 15 мун 300 тонна азы бир инекке 22 тонна онаажыр кукуруза селозун салган болза, бо чылын 34 мун тонна ажы азы бир инекке 28 тонна, төрүрү хаван бүрүзүгө 6 тонна, бир койга 6 центнер онаажыр кукуруза селозун салыры көрдүчү турар. Эрткен чылын хаван биле койга оон эвээш силос онаажыр турган. Бо чылын бүтү силосту чер кырынга салыр. Эрткен чылын бир центнер кукуруза селозунун бөгү-үзүн 29 көпөөк турган болза ам 20 көпөөктен ашпас болуу деп санап турар.

Бо хире хемчээл кукуруза селозун белектээри малдын шыктыг чепирииниң элеккилин тургузуп турарын херечин болуу. Совхозтун эрткен чылын-даа белектен кукуруза селозу бир инекке онаажыр баа эвээш эвес норма. Совхозтун Алаак сүт-бараан ферманын бок чылдып бирги чартында инек бүрүздөн 1070 кг сүттү саап, республикада бирги черин ээлейн таварылга эвес деп чүве билингир.

Кукурузанар болза 2034 га чедип турар-дыр. Чамдык үнүшү хирелиг черлерге сээр инектерин оларалар практиканы чорутуп көрүр деп эш Сотниковтун сүмелээнин өзүгээр совхоз ам 300 га хире кукурузаны тус-найлаш, сээр инектерин ында олар-ла берген. Кестимизин чаш кукурузаны өлтүрүп инектерин сүдү чугаажык улам көвүдээр.

Пикалонун бир черде 80 га кукурузанын бир ужуна бобыны тараан. Оларын холуу силостар, ыччаарга селосту белок көвүдөп, хоол-дуг шынары аажок бедир.

Совхозта кукуруза ажаар 11 комбайн бар. Бир комбайнга 180—200 га онаажыр. Бо дээрже удуг онаалда болуу. Иччалза-даа совхозтун кукурузачылар ажаап алышкынын айтырын чедипшенин шиптир-деп шыдаар дээрзинге чигиниг тур-бас!

М. ЛЮНДУП.

Дуржулгалыг эштерниң үлгери-биле

Совхозтун кукурузанын тарып өстүренин ажалда-ла ийн чыл болду. Мээң эвеномун кижигинери Иван Шарав биле Николай Рязанов кукурузага чүгө бир дугаарында ажалдап туралар. Кукуруза талазы-биле дуржулгалыг чегей болза-даа, совхозтун дуржулгалыг кукурузачылары П. Пикало, В. Цыпшев, П. Николаев болгаш оон-даа ескелерин үлгери адырп, оларын арга-сүмелен ап тургаш, бодуустун онаашкан хүлээлгесин күсөдип турар бис.

Бистин эвеновус бо чылын 450 га кукурузаны тараан азы киж 600-гө 150 га онаажыр. Биетер хову ажылынын № 1 бригадалында ажалдап турар бис. Кукурузанын хей кезин Межегей Армының бети талазында ийн өрү дон кырынга үндүр тарыттыган. Бистин чанымыста Пикало биле Цыпшевтун участкага база бар. Ол эштерин кукурузаны тарып, чайгы үеде одуруглар аразын ажалдап кылганы ышкаш ыччаар ажал-

даан бис. Ам кукурузанын үнүшү оларынмын тудавас. Илалыга эрткен чылын гектар бүрүздөн 550 центнер ногаан массанын дүжүтүн алган 70 гектар черинин бок чылыг үнүшү 2 метр чедип турар, артында бир-дески. Ол черден 550 центнерден куду эвес дүжүт алдынар, ортумаа-биле 400—500 центнер дүжүт алыр деп бодап турар бис.

Биске хомуданчыг чүве чүү болганда дээ, бистин кылдыгыра тараан 50 га хире кукуруза чартык метр чедир үнүп олурда, инектер дегере чиген. Ол дугайында кым-даа хемчег көргүспээн. Ам 400-га кукуруза ажаар бис. Ону ийле комбайн-биле ажаап алыр берге. Үш кижиге оол ам бир комбайндан немээн болза чогуур. Бар комбайнларымын септелгени боттарымыс чоруттувус. Кукурузаны ам дораан кезип эгелээр деп шиптирээш бис.

М. ИВАНОВ.

№ 1 бригадалыг кукурузачы.

500 центнер ногаан масса

Совхозтун Кара-Булуң участкага сөөлүгү каш чылдарда кукуруза тарып келди. Кукуруза дээрже эки үнгөндө ховуларын тергенин алаары шипиниг. 1961 чылда 54 га кукуруза тараан, гектар бүрүздөн 530 центнер ногаан массаны алган мен. Еске каныг-даа култура мал чепинге ол хире дүжүттү берип шылаас болгай.

Чедип чылдын дөрткү чылында эш Г. Борзенков-биле бир эвено болуп ажалдап, 300 гектарга кукурузаны тарылдым. Оон иштинде 190 гайы мен тарылдым, а Борзенковтун тарааны 110 га. Ол оон кырынга 45 га чокча-тарааны база тараан.

76 га кур черге майнын 15-тен, 114 га кызыл-тас агызынга майнын 22-ден тарылганы чоруттум. Ам кур черин үнүшү ажып турар. Чүгө аяк-оо-оо кур чер болурунда агыла, эрткен чылын аңдарып белектенгенде ында ол-шык хей өрөөнстүнген, а демги агыс чер дөрт чыл кызыл-тас тараан болгаш бо чызын удуу аңдарып тараан.

Тарылга соонда одуруглар аразын сайырадылазын бичин-ле кош-калыр болза белик дүжүт алыры корлаан херээ чок деп чүвени практи-кадан бугурун көргөн мен. Иччалгаш тарылга соонда олче бүтү күжүвүс-тү сааган бис. Үнүштер көстүп үшкенин мурунда болгаш көстүп кел-генин соонда ийн улаа чик илтир-биле илтирээшкени чоруткан бис. Үнүштер 4—5 бүрүлени чорда, одуруглар аразын култиватор-биле үлдүрөтпашаан, га бүрүзүгө 120 килограмм аммиак селитразын төккөн бис.

Бо ажалдарын чорутканымыстын соонда кукурузанын үнүшү шору болуп, бок үнүштер көзүбейс болган. Бистин шөлүгүс дээрже Танды аа-нын мырынай чанында болгай. Чамдык чылдарда үнүштерин өзүп үн-еринге ийи чеппей баргылаар, азы саадап үнгеш, электен соокка азыр таварылгалар тургулаан. Бо чай болза үнүштерин өзеринге таарымча-лыг чыстыг-даа, кыг-даа болду.

Иччалза-даа бистин кукурузанын үнүшү июль 20 үзүнгө чедир шоолуг оондөлөй турган. Бир хүн ымыг чыс эрткен, удуг ийи эгелден соонда үнүштер кыпты-ла берген, оңу безин кара-кок апаргы-лаан. Чүгө неслә хире үеде метр чедир немелде өстү. Ол болган чыс-тын соонда хөрүнүн кыры калдыганы берген. Ам култиватор-биле ханн эвес үлдүрелгенин чоруда бердим.

Үнүштүң байдалын ап көргө, гектар бүрүздөн 500 центнер ногаан масса адынар боор.

Кукурузадан агыда, 12 га бобыны база-тарыам. Оон үнүшү база кайганчы.

П. НИКОЛАЕВ,
«Межегей» совхозтун Кара-Булуң салбырын кукурузачы.

ЧУРУКТА: П. Николаевтун одуруглар аразын култиватор-биле үлдүр-теп турары.

ЧУРУКТА: кукурузачылар П. Шарав (солгай талазындан), М. Иванов, П. Рязанов септеп алган комбайнында.

